

105 ani de la nașterea Prof. Dr. Doc. Farm. Petre Ionescu-Stoian (1909-1985), fondatorul și organizatorul Institutului pentru Controlul de Stat al Medicamentului și Cercetări Farmaceutice (ICSMCF) – București (1956-1976)

105 YEARS SINCE PETRE IONESCU-STOIAN BIRTH (1909-1985), MD, PHD.,
PHARM., FOUNDER AND ORGANIZER OF THE INSTITUTE FOR DRUG STATE
CONTROL AND PHARMACEUTICAL RESEARCH (IDSCPR) – BUCHAREST
(1956-1976)

Farm. Pr. Maria-Gabriela Suliman¹, Dr. Farm. Pr. Gabriela Antoaneta Vlăsceanu^{1,2}

¹*Societatea Română de Istoria Farmaciei (SRIF)*

²*Hofigal Export Import S.A.*

REZUMAT

Anul acesta s-au împlinit 105 de ani de la nașterea celui care a fost **Profesor Dr. Doc. Farm. Petre Ionescu-Stoian**, una dintre cele mai memorabile figuri ale vieții științifice și profesionale farmaceutice românești.

Ne vom referi la principala sa realizare, adevăratul său copil sufletesc care a fost ctitorirea, organizarea și conducerea exemplară a Institutului pentru Controlul de Stat al Medicamentului și Cercetări Farmaceutice (ICSMCF), prima instituție de acest gen din țara noastră.

În 1956 se impunea cu necesitate crearea unei instituții științifice de coordonare al cărei conducător să îmbine calitățile savantului cu ale organizatorului, pe cele ale cercetătorului pasionat cu ale îndrumătorului muncii în echipă. Personalitatea proteică a Prof. Petre Ionescu-Stoian a corespuns pe deplin acestor exigențe.

Adresa de corespondență:

Farm. Pr. Maria-Gabriela Suliman, Str. Turda nr. 127, bl. 2, sc. E, ap. 227, Sector 1, București
E-mail: suliman.maria@gmail.com

Împreună cu colaboratorii săi a organizat un Institut exemplar pe care l-a condus timp de 20 de ani (1956-1976), introducând cele mai moderne metode pentru a asigura calitatea medicamentului autohton și controlul celui din import.

ICSMCF a fost remarcat de numeroase foruri internaționale, cu care a avut o strânsă și permanentă colaborare științifică în cele mai variate și dificile probleme de cercetare: calitatea medicamentului, valorificarea plantelor medicinale, introducerea medicamentelor noi în terapie, elaborarea etaloanelor naționale și a substanțelor de referință, organizare farmaceutică ș.a.

În această perioadă, farmaciști din SUA, Vietnam și unele țări africane și-au susținut teza de doctorat în ICSMCF pe baza documentației existente și a îndrumărilor primite din partea profesorului, s-au realizat bogate schimburi de experiență cu specialiști din mai multe țări ale lumii (Anglia, Franța, SUA, Iugoslavia, Cehoslovacia, R.F. Germania, Polonia, Japonia, Ungaria și altele), iar personalități de vază ale vieții științifice internaționale din domeniul farmaciei care au vizitat institutul au adus alese aprecieri modului în care el a fost organizat și condus de Prof. Dr. Petre Ionescu-Stoian.

Perioada 1956-1976 a fost, pentru cercetarea farmaceutică, una din cele mai fecunde și profunde din existența ICSMCF. A reprezentat „epoca de aur” a acestui organism, unic prin profilul, competența, responsabilitățile și prestigiul său științific în țară și în străinătate.

Cuvinte cheie: Prof. Dr. Doc. Petre Ionescu-Stoian, Institutul pentru Controlul de Stat al Medicamentului și Cercetări Farmaceutice (ICSMCF), medicament

ABSTRACT

This year has been accomplished 105 years since the birth of the one who was Professor PhD Doc. Pharm. Petre Ionescu-Stoian, one of the most memorable figures of Romanian scientific and professional pharmaceutical life.

We will refer to his main achievement, his real creation which was the construction, organization, and exemplary leadership of the Institute for the Drug State Control and Pharmaceutical Research (IDSCPR), the first institution of this kind in our country.

In 1956 it was necessary the creation of one scientific institution for coordination whose leader to reconcile the qualities of a scientist with an organizer, those of an enthusiast researcher with mentor's function in the team. The proteical personality of Prof. Petre Ionescu-Stoian matches the necessary requirements.

Together with his collaborators he organized an exemplary Institute which he has lead for 20 years (1956-1976), entering the most modern methods to ensure the quality and the control on domestic and the imported drugs.

IDSCPR was remarkable within numerous international fora with which it had a close and constant scientific collaboration in the most diverse and challenging research topics: the drug quality, the valorification of medicinal plants, the introduction of new drugs into therapeutic practice, the assessment of national standards and reference substances, pharmaceutical organization etc.

During this period pharmacists from the United States of America, Vietnam, some African countries supported their PhD. research based on the existing documentation and the guidelines received from the teacher. Extensive exchanges of experience with specialists from several countries of the world (England, France, USA, Yugoslavia, Czechoslovakia, Germany, Poland, Japan, Hungary and others) were made. Famous figures of international scientific life in the pharmacy field visited the institute who brought recognitions for the way in which it has been organized and led by Prof. PhD. Petre Ionescu-Stoian.

The period 1956-1976 was for pharmaceutical research, one of the most fruitful and deep in the IDSCPR existence. This was a „golden age” of this institute, unique by its profile, skills, responsibilities and its scientific prestige into the country and abroad.

Keywords: Prof. PhD. Doc. Petre Ionescu-Stoian, the Institute for Drug State Control and Pharmaceutical Research (IDSCPR), drug

Anul acesta s-au împlinit 105 de ani de la nașterea celui care a fost **Profesor Dr. Doc. Farm. Col. (r) Petre Ionescu-Stoian**, una dintre cele mai memorabile figuri ale vieții științifice și profesionale farmaceutice românești. Am considerat de datoria noastră să evocăm **Omul** pe care nu avem dreptul să-l dăm uitării.

S-a născut la 14 ianuarie 1909, în comuna Petrești, satul Puntea de Greci, județul Dâmbovița, dintr-o familie de țărani cu patru copii. A urmat cursurile școlii primare în localitatea natală, iar pe cele secundare la Liceul „Dr. C. Angelescu” din Găiești. În 1929 s-a înscris la Institutul Medico-Militar din cadrul Facultății de Farmacie din București, pe care l-a absolvit în anul 1934.

A devenit doctor în științe farmaceutice în 1941 prin susținerea tezei de doctorat intitulate: *„Prepararea unor noi compuși sulfamidați. Experimentarea compusului 4-benzen-sulfamido-azo-4'-benzenglicimida”*. (Fig. 1)

FIGURA 1. Teza de doctorat 1941

A urcat treptele carierei universitare în cadrul

Facultății de Farmacie din București (1942-1948) și Cluj-Napoca (1948-1956), fiind promovat în anul 1956 ca Profesor de Tehnică farmaceutică la Institutul de Perfecționare a Medicilor și Farmaciștilor din București. În același an, datorită competenței organizatorice și profesionale, a fost numit la conducerea Institutului de Cercetări Farmaceutice și Controlul Medicamentului din București, care în 1960 capătă noi atribuții, devenind Institutul pentru Controlul de Stat al Medicamentului și de Cercetări Farmaceutice (ICSMCF) (1).

În prima etapă, activitatea științifică a profesorului a cuprins, în principal, cercetări de biochimie și de farmacologie, printre care:

- izolarea din urină a unei substanțe numite „proteza lui Oriel” (aplicată în tratamentul dermatozelor alergice);
 - studierea conținutului în polipeptide din sucii gastrici pentru diagnosticarea precoce a cancerului;
 - modificarea metodei Laudat și aplicațiile ei la dozarea clorului din lichidele organismului;
 - prepararea unui vaccin antitifoparatific pe cale orală;
 - contribuții la extracția hormonului folicular etc.
- În cea de-a doua etapă a urmărit:
- elaborarea de tehnologii moderne pentru unele forme farmaceutice;
 - punerea la punct de noi metodologii de control;
 - rezolvarea incompatibilităților și a interacțiunilor dintre

medicamente, respectiv a reacțiilor adverse iatrogene.

Printre realizări figurează:

- un procedeu original de extracție a produselor vegetale, superior celor clasice: „vibroextracția”;
- un procedeu pentru prepararea comprimatelor cu acțiune prelungită, folosind drept excipient o moleculă hidrofobă, iar ca tehnică de lucru, comprimarea directă, fără granulare prealabilă, biodisponibilitatea componentelor active fiind gradată și neinfluențată de lichidul gastrointestinal (procedeu a fost brevetat și asimilat de industria farmaceutică: Brevet nr. 51995/1966 și nr. 55840/1968);
- tehnologia de preparare a comprimatelor vaginale cu dezagregare rapidă și eficacitate mărită, în comparație cu cele din import (procedeu preluat, de asemenea, de industrie, Brevet nr. 52749/1965);
- obținerea microcomprimatelor pentru antibiografe, metodologie introdusă, cu rezultate remarcabile, în practica laboratoarelor clinice și brevetată în România (Brevet nr. 43117/1962 și nr. 53434/1969), R.F. Germania, SUA, Franța, Ungaria, Elveția (Fig. 2-3);
- cercetări asupra soluțiilor oftalmice, care au condus la selectarea unor conservanți corespunzători, în măsură să asigure sterilizarea preparatelor pe toată durata folosirii lor. Procedeu brevetat și

FIGURA 2. Certificat de autor nr. 43117/1962

FIGURA 3. Certificat de inventator nr. 53434/1969

asimilat de industria farmaceutică, a permis revizuirea monografiei „Collyria“ din Farmacopeea Română, ediția a VIII-a;

- în cazul preparatelor injectabile cu proprietăți bacteriostatice reduce sau cu pH slab acid ori slab alcalin, s-a obținut posibilitatea sterilizării lor la 100°C, în loc de 120°C, folosindu-se ca test o tulpină de *Bacillus subtilis*, procedeul fiind oficializat în Suplimentul I al Farmacopeei Române, ediția a VIII-a (1965);
- a introdus pentru prima dată în România procedeul de „îmbătrânire artificială“, reducându-se astfel perioada de timp pentru

determinarea termenului de valabilitate la unele comprimate;

- a valorificat anumite materii prime indigene, constituite din produsele secundare (uleiuri vegetale, gliceride de sinteză), rezultate în fabricile de uleiuri de floarea-soarelui sau de rapiță, ele fiind folosite la obținerea de baze de unguente, înlocuitoare ale lanolinei din import.

În controlul medicamentelor s-au obținut, aplicând tehnici moderne (vibroextracția, ultrasunetele, cromatografia cantitativă):

- clarificarea, pentru prima dată, a raportului dintre glicozidele digitalice primare și secundare din soluțiile extractive apoase și hidroalcoolice;
- determinarea valabilității în timp a unor extracte și tincturi;
- testarea unor impurități din sulfatul de streptomycină sau cedate de materialele plastice, prin metode biologice originale (folosind celule vegetale) (2).

Prof. Petre Ionescu-Stoian a fost autorul a 9 brevete de invenții și a peste 140 de lucrări științifice publicate, din care menționăm:

Incompabilități farmaceutice, Cluj, 1956 (în colaborare); *Manualul farmacistului. I. Elemente de tehnologie farmaceutică*, Ed. Medicală, București, 1958, 317 p. (în colaborare); *Note de curs pentru incompabilități farmaceutice*, M.S.P.S., Tipografia M.I.P.C., București, 1958, 208 p. (în colaborare); *Formular farmaceutic*, Ed. Medicală,

București, 1968, 303 p. (în colaborare); *Tehnica farmaceutică*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1969, 566 p. (în colaborare); *Medicamente injectabile și colire*, Ed. Medicală, București, 1970, 335 p. (în colaborare); *Tehnica farmaceutică, ediția a II-a, revizuită*, București, 1975, 744 p. (în colaborare); *Extracte farmaceutice vegetale*, Ed. Medicală, București, 1977, 496 p. (în colaborare).

Prof. Petre Ionescu-Stoian a fost distins cu „Meritul de Militar“ clasa a III-a (1954) și clasa I (1959), „Meritul Sanitar“ clasa a II-a (1963), „Meritul Științific“ clasa a III-a (1966) și clasa a II-a (1971) (Fig. 4).

FIGURA 4. Prof. Dr. Doc. Farm. P. Ionescu-Stoian (1961)

Ne vom referi la principala sa realizare, adevăratul său copil sufletesc, care a fost ctitorirea, organizarea și conducerea exemplară a I.C.S.M.C.F., prima instituție de acest gen din țara noastră.

Prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 390 din aprilie 1956, s-a unificat Institutul de Control al Medicamentului

și Cercetări Farmaceutice, Secția de Chimioterapie din cadrul Institutului Dr. Cantacuzino, Centrul de Plante Medicinale și Laboratorul de Control al Medicamentului formând o singură unitate care s-a numit „Institutul de Cercetări Farmaceutice și Controlul Medicamentului“ (3).

În această formă, Institutul a funcționat în clădirea Institutului de Igienă, având următoarele secții și laboratoare: Cercetare și control fizico-chimic; Cercetare și control biologic și microbiologic; Tehnică farmaceutică; Plante medicinale; Studii, organizare farmaceutică și documentare.

Prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 1040 din 30 septembrie 1960, titulatura i s-a modificat în Institutul pentru Controlul de Stat al Medicamentului și Cercetări Farmaceutice (ICSMCF). În baza acestui Ordin i s-au atribuit Institutului sarcinile Comitetului Farmacopeei, ale Comisiei Medicamentului și s-a instituit Consiliul Științific al cărui președinte era Directorul ICSMCF.

În anul 1961, conducerea Ministerului Sănătății și a Prevederilor Sociale a hotărât ca redactarea ediției a VIII-a Farmacopeei Române și a Suplimentelor acesteia să revină Institutului. Unificarea textului și redactarea definitivă a monografiilor, a nomenclurii și a capitolelor generale a fost făcută de o comisie de specialiști din ICSMCF, sub conducerea prof. dr. Petre Ionescu-Stoian (4,5).

Farmacopeea Română ed. a VIII-a a intrat în vigoare în anul 1965 și a fost urmată de

trei suplimente (1/1968, 2 și 3/1970). De asemenea, a coordonat și redactarea ediției a IX-a (1976).

Ca președinte al Comisiei Medicamentului din cadrul Ministerului Sănătății, a supervizat calitatea medicamentelor noi, indigene și din import, difuzate în România.

A fost unul din promotorii farmacovigilenței pe plan mondial și inițiatorul acestei activități, România fiind între primele țări, din 1973. Astfel, Institutului i-a revenit și rolul de coordonator al rețelei de farmacovigilență, activitate exercitată prin Comisia Medicamentului și prin editarea trimestrială a *Buletinului de Farmacovigilență*, fiind centru colaborator OMS în problema supravegherii reacțiilor adverse la medicamente.

Din anul 1963, Institutul a funcționat într-un local nou, construit doar în 7 luni, pe criterii de funcționalitate caracteristice profilului și sarcinilor ce le avea de rezolvat.

În cei 20 de ani cât a condus ICSMCF, prof. P. Ionescu-Stoian s-a preocupat, pe lângă dotarea laboratoarelor cu cele mai moderne echipamente, și de formarea cadrelor ca specialiști cu înaltă calificare.

ICSMCF a fost remarcat de numeroase foruri internaționale cu care a avut o strânsă și permanentă colaborare științifică în cele mai variate și dificile probleme de cercetare: calitatea medicamentului, valorificarea plantelor medicinale, introducerea medicamentelor noi în

terapeutică, elaborarea etaloanelor naționale și a substanțelor de referință, organizare farmaceutică ș.a.

În această perioadă, farmaciști din SUA, Vietnam și unele țări africane și-au susținut teza de doctorat în ICSMCF pe baza documentației existente și a îndrumărilor primite din partea profesorului, s-au realizat bogate schimburi de experiență cu specialiști din mai multe țări ale lumii (Anglia, Franța, SUA, Iugoslavia, Cehoslovacia, R.F.Germania, Polonia, Japonia, Ungaria și altele), iar personalități de vază ale vieții științifice internaționale din domeniul farmaciei care au vizitat institutul au adus alege aprecieri modului în care el a fost organizat și condus de Prof. Dr. Petre Ionescu-Stoian. A fost membru al unor societăți științifice și profesionale din țară: în Prezidiul Academiei de Științe Medicale din România și președintele Secției de Cercetări Farmaceutice din cadrul acestui for (1969); în Colegiul Central al Medicilor și Farmaciștilor (1970); în Consiliul de Conducere al Ministerului Sănătății (1973); Președinte al Societății de Farmacie din Uniunea Societăților de Științe Medicale (USSM) (1973); în Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii (CRIFS) din cadrul Academiei Române (1976).

A fost Secretar general al Conferinței naționale de farmacie din 1963 și vicepreședinte al Congresului din 1968; Președinte al Congreselor naționale de farmacie din 1973, 1979 și 1984. (Fig. 5)

FIGURA 5. Al 8-lea Congres Național de Farmacie, București, 1984, organizat de Prof. Dr. P. Ionescu-Stoian (în picioare, la prezidiu)

În perioada 1967-1973 a fost redactor responsabil al revistei *Farmacia*.

S-a bucurat încă din timpul vieții de recunoașterea și aprecierea activității sale științifice prin relații de colaborare cu specialiști din străinătate și primirea de titluri academice internaționale. A fost membru al unor societăți științifice internaționale: Academia de Farmacie din Paris (1967); Academia Regală de Farmacie din

Spania (1969); Societatea de Istorie a Farmaciei din Franța (1971); Academia de Științe din Illinois (1972); Societatea de Farmacie din Polonia (1974).

Ca expert OMS (1968-1985) pentru Farmacopeea Internațională și Preparate Farmaceutice și în Comisia Internațională pentru Farmacovigilență, a reprezentat cu prestigiu științele farmaceutice românești și peste hotare.

Ca un binemeritat omagiu adus profesorului P. Ionescu-Stoian, din anul 1996, ICSMCF i-a purtat numele, până la 1 ianuarie 1999, când s-a transformat în Agenția Națională a Medicamentului (ANM). Personalitatea profesorului P. Ionescu-Stoian s-a confundat cu medicamentul, farmacia și omenia, cărora și-a închinat întreaga sa viață.

BIBLIOGRAFIE

1. **Spielman J., Baicu Graziella.** Istoria științelor farmaceutice în România. București: Editura Medicală Amaltea, 1994.
2. **Văduva-Poenaru I.** Enciclopedia marilor personalități, București: Ed. Geneze, 2000, vol. II: 164-167.
3. **Olimpia Sanda, Maria-Gabriela Suliman, Iulia Nițescu,** The 45 th Anniversary of the Institute for the State Control of Drugs and Pharmaceutical Researches „Petre Ionescu-Stoian”. *Farmacia*, 2002, Ian.-Feb. vol. L, nr. 1: 6-10.
4. **Maria-Gabriela Suliman, Gabriela Antoaneta Vlăsceanu,** Professor Dr. Peter Ionescu-Stoian (1909-1985) the Founder and the Organizer of the Institute for the State Control of Drugs and Pharmaceutical Research (ISCDPR), Bucharest (1956-1976), 37th International Congress for the History of Pharmacy, Edinburgh, Scotland, 22-25 June 2005, p. 123.
5. **Maria-Gabriela Suliman, Gabriela-Antoaneta Vlăsceanu,** Professor Dr. Peter Ionescu-Stoian (1909-1985) the Founder and the Organizer of the Institute for the State Control of Drugs and Pharmaceutical Researches (ISCDPR), Bucharest (1956-1976). În: Graziella Baicu, Micaela Ghițescu Ionescu-Stoian, Honorius Popescu, George Dan Mogoșanu. In memoriam Prof. dr. doc. Petre Ionescu-Stoian (1909-1985), Ed. Sitech Craiova, 2009: 110-113.